

Voorstellen voor het verdiepen van de EU-NAVO samenwerking

In de gezamenlijke verklaring die op 8 juli jl. in Warschau werd uitgegeven, zijn het tegengaan van hybride dreigingen, operationele (maritieme) samenwerking, cyberveiligheid, defensie-capaciteiten, defensie-industrie en -onderzoek, oefeningen en capaciteitsopbouw in derde landen geïdentificeerd als aandachtsgebieden. Er zijn nu voorstellen opgesteld om de praktische EU-NAVO samenwerking op deze gebieden te verbeteren.

Tegengaan van hybride dreigingen

Het tegengaan van hybride dreigingen biedt bij uitstek mogelijkheden voor samenwerking tussen de EU en de NAVO. Een adequate reactie op hybride dreigingen vraagt om de gecoördineerde inzet van de instrumenten waarover de EU en de NAVO beschikken.

De EU en de NAVO hebben in de zomer van 2016 *playbooks* opgesteld waarin de verantwoordelijkheden van de respectievelijke organisaties bij het tegengaan van hybride dreigingen zijn vastgelegd. De EU en NAVO staven zullen nu ook meer praktische samenwerkingsactiviteiten gaan ontplooiën. Mede op aandringen van Nederland is afgesproken om voor mei 2017 de uitwisseling van essentiële informatie tussen de *EU Hybrid Fusion Cell* en de NAVO mogelijk te maken. De EU en NAVO staven zullen voorts meer gaan samenwerken op het gebied van strategische communicatie, onder meer door gezamenlijk desinformatie en propaganda te analyseren en tegen te gaan. Tevens zullen de EU en de NAVO trachten hun *crisis response systems* te synchroniseren en maatregelen gericht op het verbeteren van de weerbaarheid van individuele lidstaten en bondgenoten te coördineren.

Operationele (maritieme) samenwerking

In 2016 is reeds de nodige vooruitgang geboekt op gebied van de maritieme samenwerking. In de Egeïsche Zee werken het EU-grensbewakingsagentschap Frontex en de *Standing NATO Maritime Group* samen en in het centrale deel van de Middellandse Zee biedt NAVO-operatie *Sea Guardian* ondersteuning aan EU-operatie EUNAVFOR MED Sophia. De EU en de NAVO willen in 2017 voortbouwen op deze goede ervaringen en additionele mogelijkheden voor maritieme samenwerking identificeren. Verder zal worden bezien of de EU en de NAVO bij elkaars maritieme oefeningen kunnen aansluiten.

Daarnaast zal de operationele samenwerking in de Westelijke Balkan worden verbeterd. De EU en NAVO staven zullen zich in eerste instantie richten op het normaliseren van de luchtvaart in deze regio.

Cyberveiligheid

De EU en de NAVO zullen streven naar meer interoperabiliteit in het cyberdomein. De organisaties zullen elkaar onmiddellijk op de hoogte brengen van elkaars concepten voor de integratie van cyber in het plannen en uitvoeren van missies en operaties. Voorts zullen de EU en NAVO staven elkaar vanaf 2017 uitnodigen voor trainingen en deelnemen in elkaars cyberoefeningen.

Defensie-capaciteiten

De EU en de NAVO zullen streven naar meer coherentie tussen het EU Capaciteitsontwikkelingsplan en het NAVO Defensie Planningsproces (NDPP). Nederland acht dit van belang, omdat de Europese landen beschikken over een *single set of forces* die zowel in EU als NAVO kader kan worden ingezet. De capaciteiten die in NAVO-verband multinationalaal worden ontwikkeld moeten ook beschikbaar zijn voor inzet in EU-verband en vice versa.

Defensie-industrie en -onderzoek

De EU en NAVO staven zullen meer contact hebben over de defensie-industrie en nauwer gaan samenwerken op het gebied van onderzoek en ontwikkeling op defensiegebied.

Oefeningen

Nederland heeft in de afgelopen maanden gepleit voor het organiseren van parallelle en gecoördineerde oefeningen. Nederland is zeer positief over het voorstel om de EU in 2017 te betrekken bij de jaarlijkse NAVO-crisismanagementoefening en de NAVO in 2018 te betrekken bij de EU-oefening *Multi-Layer Crisis Management Exercise*. De EU en NAVO staven zullen ook een rol spelen bij de voorbereiding van elkaars oefeningen en de organisaties zullen de geleerde lessen met elkaar

delen. Tevens wordt voorgesteld om in 2017 de procedures die zijn vastgelegd in de *hybrid playbooks* te beoefenen. Nederland is hier een voorstander van.

Capaciteitsopbouw in derde landen

De EU en de NAVO beschikken over complementaire expertise die kan worden ingezet ten behoeve van de capaciteitsopbouw in derde landen. De landen in de Westelijke Balkan, Georgië, Moldavië, Oekraïne, Jordanië, Marokko en Tunesië worden expliciet genoemd als plekken waar de EU en de NAVO meer ter plekke zouden kunnen samenwerken.